

ڄلورم درس

لمونځ څه ته وايي؟

د لمانځه پېژندنه

د لمانځه لغوي معنی: په عربي کې ورته (صلاة) وايي: په لغت کې دعا کولو، مخکې تللو، نږدې کېدلو او مخ ګرځولو په معنی ګانوسره راځي.

په اصطلاح کې: لمونځ هغه بدني عبادت دی چې په ځانګړو افعالو او اقوالو باندې مشتمل په تکبير تحریمه سره پیل او په سلام ګرځولو سره پای مومي.

د لمانځه حکمت او فلسفه

- ✓ لمونځ د ټولو ادیانو مشترک عبادت دی، د ادیانو په تاریخ کې هیڅ داسې کوم اسماني دین نشته چې په کې لمونځ شتون ونه لري.
- ✓ د اسلام ستر لارښود رسول الله صلی الله علیه وسلم موږ ته د لمانځه ځانګړتیاوي په پوره ډول څرګند کړي دي.
- ✓ الله تعالی لمانځه ته خاصه پاملرنه او سپارښتنه کړې، د لمانځه په ادا کولو یې ټینګار کړی او له پرېښودولو څخه یې منع کړې.
- ✓ لمونځ د دین ستن او د جنت کیلي ده.

✓ لمونځ لومړنی عمل دی چې د قیامت په ورځ به یې د انسان څخه پوښتنه کېږي.

✓ د مخکینیو امتونو څخه الله جل جلاله په لاندې ډول یادونه کوي :

1. الله تعالی د ابراهیم علیه السلام د دعا په اړه داسې فرمایي : (رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ).

2. د لقمان حکیم د نصیحت په اړه چې خپل زوی ته یې کوي داسې فرمایي : (يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ).

✓ څوک چې لمونځ نه کوي د هغوي د انجام په اړه الله جل جلاله داسي فرمايي : (مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ 42 قَالُوا لَمْ نَكُ مِنْ الْمُصَلِّينَ 43 وَلَمْ نَكُ نَطْعُمُ الْمُسْكِينِ 44 وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ 45)

✓ لمونځ د اسلام او کفر تر منځ فرق دی : نبي عليه السلام فرمايي ((الْعَهْدُ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ، فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ))

✓ بل ځای فرمايي : ((إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ وَالْكُفْرِ تَرَكَ الصَّلَاةِ))

لنډه دا چې په اسلام کې په لمونځ کولو باندې ډېر ټینګار شوی، هغه که سفر وي که حضر، امنیت وي که وېره وي او جګړه وي که صلحه هغه که ولاړه وي، که ناسته وي، ملاسته وي او یا اشاره هر ډول حالت وي په هر مکان او زمان کې مسلمان باید لمونځ تر سره کړي.

✓ لمونځ د معراج په شپه فرض شوی، له دې څخه هم لمانځه ته د الله تعالی پاملرنه څرگندېږي چې نور ټول عبادتونه په ځمکه کې فرض شوي او دا په اسمانونو کې فرض شوی.

✓ په دنیا کې هم د حکومتونو دا معمول دی چې مهمو او حساسو کارونو کې د اړتیا د لیري کولو د پاره پیغام اولیک استول کافي نه بولي بلکې پخپله هغه نماینده او سفیر ځانته راغواړي.

✓ همدارنګه رسول الله صلی الله علیه وسلم هم د خلکو لپاره د الله تعالی استازي وو، نو ځکه یې د لمانځه د فرضیت لپاره خپل ځانته اسمانونو ته پورته کړو، ددې څخه دا معلومېږي چې لمونځ د الله تعالی په وړاندې څومره ارزښت او لوړ مقام لري.

د لمانځه د فضيلت په اړه چا ته
حديث زده دی؟

د لمانځه فضيلت

۱- لمونځ د الله تعالى سره مناجات او خبري دي : نبي عليه السلام فرمايې :
((إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا دَخَلَ فِي صَلَاتِهِ أَقْبَلَ اللَّهُ بِوَجْهِهِ، فَلَا يَنْصَرِفُ عَنْهُ حَتَّى
يَنْصَرِفَ عَنْهُ، أَوْ يُحْدِثَ حَدَثًا))

۲- لمانځه سره د انسان گناهونه معاف كيږي : ابو هريره رضي الله عنه
فرمايې : (أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: " أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ
نَهْرًا بِبَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ فِيهِ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسًا، مَا تَقُولُ: ذَلِكَ يُبْقِي مِنْ
دَرْنِهِ " قَالُوا: لَا يُبْقِي مِنْ دَرْنِهِ شَيْئًا، قَالَ: «فَذَلِكَ مِثْلُ الصَّلَوَاتِ
الْخَمْسِ، يَمْحُو اللَّهُ بِهِ الْخَطَايَا»))

۳- د لمونځ کونکو احترام او اکرام الله تعالى پخپله کوي : د رسول الله صلى الله عليه وسلم اصحابو فرمايلي دي: «أَنَّ الْمَسَاجِدَ بُيُوتُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ، وَأَنَّهُ لَحَقَّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكْرِمَ مَنْ زَارَهُ فِيهَا»

۴- په سمه توګه لمونځ اداء کول جنت ته د تلو سبب ګرځي : نبي عليه السلام فرمايي: ((مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَتَوَضَّأُ فَيُحْسِنُ وُضُوءَهُ، ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ، مُقْبِلٌ عَلَيْهِمَا بِقَلْبِهِ وَوَجْهِهِ، إِلَّا وَجِبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ))

د لمانځه فرضونه

✓ د لمانځه فرضونه په دوه ډوله دي :

1. د لمانځه څخه دباندې دي چې دې ته د لمانځه شرطونه وايي.

2. د لمانځه په داخل کې دي چې دې ته د لمانځه ارکان وايي.

که چېرې د شرطونو او ارکانو د جملې څخه یو پاته شي نو لمونځ نه صحیح کېږي.

د لمانځه د فرض کیدو شرطونه کوم
دي؟

د لمانځه شرطونه

د لمانځه شرطونه په دوه ډوله دي چې يو يې د فرض كېدو شرطونه او بل يې د صحت شرطونه دي.

د لمانځه د فرض كېدو شرطونه : دغه شرطونه په لاندې ډول دي :

- ۱- اسلام: پر كافر باندي لمونځ نشته
- ۲- عقل او هوش: پر لېوني او د بې هوشۍ په حالت كې لمونځ نشته
- ۳- بلوغ: پر كوچني هلك او انجلۍ لمونځ نشته
- ۴- د بنځي لپاره د حيض او نفاس څخه پاكوالي
- ۵- د وخت ميندل (داخليدل)

د لمانځه د صحت شرطونه : دغه شرطونه په لاندې ډول دي :

- ۱- اودس يا غسل كول : (د ضرورت په وخت كې تيمم هم روا دی).
- ۲- د بدن پاكوالی : د لمونځ كونكې بدن به د نجاست څخه پاك وي.
- ۳- د جامې پاكوالی : د لمونځ كونكې جامه به د نجاست څخه پاك وي.
- ۴- د ځای پاكوالی : كوم ځای كې چې لمونځ كيږي هغه به پاك وي.
- ۵- د عورت پټول : د لمونځ كونكي عورت به پټ وي.
- ۶- د وخت داخلیدل : (إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا).
- ۷- قبلې ته مخ كول : لمونځ كوونكې به د شرعي عذر څخه پرته قبلې ته مخ كوي.

د عورت معنی

✓ عورت د عار څخه اخستل شوی، د انسان په بدن کې هغه ځای ته ویل کېږي چې په لوڅولو یې انسان د شرم احساس کوي.

✓ **د سړي عورت** : د (نامه) څخه نېولې تر زنگونو پورې دي او ورون هم پکښې شامل دي.

✓ **د بنځي عورت** : د مخ، لاسونو او پښو پرته د بنځي ټول بدن عورة بلل کېږي که ددې څلورمه برخه او یا ټول عورة ښکاره شو لمونځ نه صحیح کېږي.

✓ بنځه باید په لمانځه کې په پوره توګه ځان پټ کړي، دومره نرۍ جامې وا نه غوندي چې پوستکي یا ویښته ترپنه ښکاره شي او نه دومره لنډې او تنګې جامې واغوندي چې د بدن غړي یې ترپنه ښکاره شي.

د عورت اوستر تر منځ توپیر

✓ له لاسونو، قدمونو، اومخ پرته د ښځې ټول بدن عورت دی، ښځه نشي کولی چې د مخ اولاسونو پرته د بدن نور غړی له مېړه څخه پرته بل چا په وړاندي هغه که پلاروي، ورور وي او یا خسروي لوڅ کړي.

✓ خوستریو جلا شي دی د ښځې مخ، قدمونه اولاسونه عورت نه دی، خو په سترګې شامل دی، ښځه باید د نامحرمونارینوؤ څخه ستروکړي مخ، لاسونه، او قدمونه د هغوی په وړاندي چې شرعي عذرونه لري ښکاره نه کړي.

شرط قبلي ته مخامخ درېدل

✓ قبلي ته مخامخ درېدل د لمانځه د صحت لپاره شرط دی. د کعبې ذات د هغه چا لپاره قبله ده چې کعبه گوري او د کعبې طرف د هغه چا لپاره چې د کعبې مشاهده نشي کولای قبله ده.

✓ که څوک د دښمن يا بل شي له ويري له کبله نشي کولای چې قبلي مخ کړي هری خوا ته چې کولای شي لمونځ يې صحيح کېږي.

✓ که چا ته قبله معلومه نه وي او څوک د پوښتنې نه و، نو پخپل غالب گومان به يولوري ته لمونځ اداء کوي، که په لمانځه کې د قبلي طرف ور معلوم شو هغه لوري ته به ورگرځي.

✓ که د لمانځه د اداء کولو وروسته پوه شو چې لمونځ يې بل لوري ته کړی دی نو لمونځ يې صحيح دی راگرځول ورباندې نشته.

د لمانځه وختونه

۱- د سهار د لمانځه وخت : د صادق سبا څخه شروع بيا تر لمر ختلو پوري دوام کوي.

۲- د ماسپښين د لمانځه وخت : د امام ابوحنيفه رحمه الله په اند له زوال څخه ورسته پيل کيږي تر هغه مهال پوري چې د هر شي سيوري د اصلي سيوري څخه پرته دوه برابره شي.

جمهور علماء وايي چې د ماسپښين لمونځ تر هغه وخته روا دی چې د هر شي سایه (سيوري) د اصلي سايې پرته يو برابر شي.

د دواړو قولونو جمع : د احتياط په بناء بايد په ژمي کې د ماسپښين لمونځ په داسې وخت کې اداء شي چې د هر شي سيوري يو برابر وي او په دوبي کې دوه برابره ته

۳- د مازدیگر د لمانځه وخت : تر څو لمر ژیر شوي نه وي. پداسي وخت کی د مازدیگر لمونځ اداکول غوره دي چي لمر روښانه وي او د لمر تر ژیرېدو پوري د لمانځه ځنډول مکروه دي.

۴- د مابینام د لمانځه وخت : د لمر د ډوبېدو څخه تر شفق ورکیدو پوري، خو په اول وخت کی یې ترسره کول غوره او بهتره دي.

۵- د ماسخوتن د لمانځه وخت : د شفق د سوړوالي د ختمېدو سره سم شروع کېږي سبا تر راختو پوري ودام کوي.

داحنافو په اند دشیپي تر درېیمي برخي پوري ځنډول مستحب، تر نیمي شپي پوري مباح او تر صبح صادق پوري ځنډول

د لمانځه مکروه وختونه : دغه وختونه درې ډوله دي :

لومړی : هغه وختونه چې هر ډول لمونځ پکښې منع دی :

الف : د لمر را ختلو پر مهال ب : د غرمې پر مهال چې لمر ولاړ وي.
ج : د لمر لوېدو پر مهال.

دویم : هغه وختونه چې هر ډول لمونځ پکښې مکروه دی :

الف : کله چې اودس تنگ وي. ب : چې کله ډوډۍ تیاره وي.

دریم : هغه وختونه چې یوازي نفل پکښې کول مکروه دي :

الف : د سهار را ختو څخه تر لمر ختو پوري.

ب : د مازدیګر د لمانځه تر اداء کولو وروسته تر لمر لوېدو پوري.

ج : د اخرونو د لمانځه مخکې په کور او عیدګاه کې.

د : په عرفه کې د ماسپښین او مازدیګر لمانځه تر منځ او وروسته.

د لمانځه ارکان : له ارکانو څخه هدف هغه فرضونه دي چې په لمانځه کې داخل دي، دغه ارکان عبارت دي له:

۱- نیت : ځينو علماء د شرطونو څخه حساب کړی.

۲- تکبیر تحریمه : ((مِفْتَاحُ الصَّلَاةِ الْوُضُوءُ، وَتَحْرِيمُهَا التَّكْبِيرُ...))

۳- قیام (درېدل) : فرض دی خو په نفلي لمونځونو کې فرض نه دی، په ناسته لمونځ جائز دی : ((صَلَاةُ الرَّجُلِ قَاعِدًا نِصْفُ الصَّلَاةِ))

۴- قراءت (لوستل) : ((فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ)) احناف قرائت فرض بولي او نور علماء بیا وايي چې د فاتحې سورت لوستل په هر رکعت کې فرض دی.

۵- رکوع : **۶- سجده :**

۷- آخري قاعده (ناسته) : د لمانځه په آخر کې د تشهد تر اندازې کښېنېدل فرض دي که څه هم ځينو علماء ويلي چې د لمانځه څخه وتل د لمونځ کونکې په فعل سره هم فرض دي، خود محققينو علماء په اند دا فرض نه بلکې واجب دي.